

سرنوشت ۴۰ هزار لهستانی در ایران

۱۵ فروردین ۱۳۹۴ ساعت ۱۷:۳۰

روز ۱۵ فروردین ۱۳۲۱ کوچ هزاران نفر از مردم آواره لهستانی که در خاک شوروی اقامت داشتند، تحت تأثیر حوادث جنگ دوم جهانی به طرف مرزهای ایران آغاز شد.

یکی از تبعات جنگ جهانی دوم مهاجرت دهها هزار لهستانی به شهرهای ایران بود، مهاجرتی که نتیجه حضور اشغالگران در کشور و مداخلات آنان بوده است. مهاجران لهستانی که بر اثر اشغال کشورشان ترک خانه و دیار کرده بودند، توسط شوروی ها به خاک ایران سوق داده شدند. متفقین در نظر داشتند از جوانان لهستانی در جنگ با آلمانها استفاده کنند. از همین روی تعداد زیادی از آنان از طریق بندر انزلی وارد ایران شدند تا به جبهه های جنگ تحت فرماندهی انگلیسی ها بروند. تعدادی که از ۲۵ هزار نفر مورد توافق با دولت ایران به ۴۰ هزار نفر افزایش یافت. در میان آنان زنان، اطفال و سالخوردگان بیمار نیز حضور داشتند. امری که موجب بروز مشکلاتی برای ایرانیان شد. همچنین با وجود قراری که گذاشته شده بود که مهاجران لهستانی تنها از ایران به عنوان یک معبر استفاده کنند، بسیاری از آنان در کشور ماندگار شدند. این در حالی بود که دولت ایران خود با قحطی و کمبود مواد غذایی، نابسامانی سیاسی و اقتصادی در اثر اشغال کشور و ... مواجه بود. با این همه، ایرانیان با میهمانان ناخوانده خود رفتاری در شان پیشینه و رویه خود داشتند. دولت ایران به سرعت در دستورالعملی مساعدت و مراقبت از مهاجران لهستانی را در برنامه های خود قرار داد. در این دستورالعمل آمده بود:

« ۱ - مساعدت فوری در تهیه محل سکونت جهت عده معروضه بالا که با رعایت اصول بهداشت نگاهداری شوند، بخصوص تهیه و واگذاری محلی برای بیمارها که فعلا در حدود ۲۵۰ نفر تخمین زده می شوند که بتوان فوراً آنان را تحت مداوا قرار داد و یا یک بیمارستان ویژه برای انجام منظور به اختیار آنها گذارده شود.

۲ - ابنیه و اماکنی که برای نگاهداری آنان تعیین می شود نوعی باشد که اطفال، زنها و مردها جدا از یکدیگر نگاهداری و از هر دسته نسبت به وضعیت آنها در صورت لزوم جداگانه استفاده شود ...»

بسیاری از این مهاجران به بیماریهای مختلف از جمله تیفوس و تیفوئید مبتلا بودند که دولت ایران فاقد امکانات برای مراقبت از آنان بود. علاوه بر این ایرانیان بسیاری در نتیجه این میهمان نوازی دچار بیماریهای مهلک شده و جان خود را از دست دادند. این وجود ایرانیان علیرغم مصائبی که داشتند از میهمان نوازی دریغ نکردند. حتی امکاناتی برای کودکان بی سرپرست لهستانی

فراهم آوردند . وزیر مختار لهستان - کارل بادر - در نامه ای به استاندار خراسان از این رفتار ایرانیان چنین یاد می کند :

« نیات خیرخواهانه جنابعالی نسبت به هم میهنان من ، مهاجران لهستانی ، تاثیر عمیقی بر من بخشیده است . طبق گزارشاتی که به من رسیده ، جنابعالی از روی کمال مرحمت یک دستگاه عمارت بزرگ را در اختیار اطفال یتیم لهستانی گذارده اید که در آنجا آنها نگهداری شوند . من از صمیم قلب از مراحم خیرخواهانه و نوع پرستانه جنابعالی متشکرم و اطمینان می دهم که لهستانیها برای همیشه کمال امتنان را از جنابعالی خواهند داشت »

بدین ترتیب ایرانیان در هیاهو و مصائب برخاسته از جنگ جهانی دوم از روحیه ملی خود که احترام به همنوع در آن برجستگی دارد دست بر نداشتند . آن نسلی که در آن دوره می زیست به شایستگی نشان داد که خلف شایسته ای برای سعدی در عمل به گفتار اوست . نامه نمایندگان مهاجران لهستانی به دولتمردان ایرانی نیز حکایت از وجود چنین روحیه ای دارد :

« در این موقع که پناهندگان لهستانی بع از سه سال اقامت در خاک پاک کشور شما از این سرزمین عزیمت می کنند ، اینجانبان از آنجناب تمنا داریم که بهترین تشکرات صمیمانه ما را در مقابل میهمان نوازی و پذیرایی دوستانه که از طرف آنجناب و کلیه اولیای امور ایرانی و عامه مردم به عمل آمده ، قبول فرمایند . این حسن میهمان نوازی و پذیرایی و همچنین تمام اقدامات و توجهاتی که از طرف اولیای کشوری و لشکری ایران به عمل آمده هیچگاه از خاطره ملت لهستان پاک نخواهد شد . تمام ما ها که در وطن شما زندگانی کرده ایم بهترین یادبودها را از آن حفظ خواهیم کرد . ما نه تنها با قلبی مملو از امتنان ایران را ترک می کنیم بلکه بهترین ادعیه صمیمانه خود را برای سعادت و ترقی کشور شما و ملت ایران نثار می کنیم ...»

اسنادی از اشغال ایران در جنگ جهانی دوم، مرکز پژوهش و اسناد ریاست جمهوری، دی ۱۳۸۹، جلد سوم، ص ۱۴ و ۱۵

آدرس مطلب :

<https://www.cafetariikh.com/news/۲۹۹۷۲/سرنوشت-۴۰-هزار-ایرانی-لهستانی-هزار-۴۰-سرنوشت>